

устрою, але невдовзі це питання так захопило М. Крикуна, що впродовж 80-х — початку 90-х рр. побачила світ низка найвищої наукової проби статей: „Границі і повітовий поділ Брацлавського воеводства в XVI—XVIII ст.“, „Кордони і повітовий поділ Волинського воеводства в XVI—XVIII ст.“, „Матеріали розмежувань Речі Посполитої з сусідніми державами на українських землях у 70—80-х рр. XVIII ст.“, „Початки подільського повітового устрою“, „Повітовий поділ Київського воеводства в останній третині XVI—XVIII ст.“ Підсумком цих студій став вихід монографії „Адміністративно-територіальний устрій Правобережної України в XV—XVIII ст.“ (1992) і цього ж року в Києві відбувся захист докторської дисертації, який знаменував певний рубіж наукової роботи вченого. Саме 90-ті рр. XX ст. і початок XXI ст. стали науково найбільш плідними для Миколи Крикуна. Розкриваються нові грані творчости вченого. За його редакцією вийшло ряд випусків „Вісника Львівського університету. Серія історична“, „Україна модерна“ та 14 монографій таких відомих учених, як В. Інкін, П. Кулаковський А. Васіляускіне, М. Долинська, А. Каппелер та ін.

У 1990-х рр. Микола Григорович зацікавився новою для себе козацькою тематикою і опублікував серію надзвичайно вартісних статей, які увійшли до книжки „Між війною і радою. Козацтво Правобережної України в другій половині XVII — на початку XVIII ст.“ (2006).

Ще однією гранню творчости вченого стала археографічна діяльність. М. Крикун — співукладач та редактор збірки документів „Селянський рух на Україні (1569—1647 рр.)“ (1993). Упродовж останнього десятиліття побачила світ низка важливих документів з козацької тематики та парламентаризму на українських землях, супроводжена детальними коментарями. У 1996 р. Микола Крикун здійснив перевидання праці М. Грушевського „Барське староство“, уклавши до неї необхідні коментарі, покажчики та вмістив новаторську розвідку про магістерську дисертацію М. Грушевського.

Результатом багаторічної копінткої праці вченого став вихід у світ монументального збірника „Документи Брацлавського воеводства 1566—1606 рр.“ (2008). Розлога, майже монографічна за обсягом передмова цього видання та корпусна публікація документів обсягом понад тисячу сторінок стали

непересічною подією в історичній науці. Того ж року вийшла друком книжка „Брацлавське воеводство у XVI—XVIII століттях“. 2009 р. Микола Крикун видав окремою книгою „Інвентар Меджибізької волости 1717 року“.

Багато зусиль М. Крикун віддав педагогічній праці. Його лекції були завжди цікавими та змістовними, а на наукових семінарах студенти зазвичай отримували фахові консультації. Зрештою, за консультаціями до професора приходять як молоді, так і вже досвідчені та зрілі викладачі. Певною даниною викладацькій роботі була підготовка та вихід у світ книжки (у співавторстві з Л. Зашкільняком) „Історія Польщі“ (2002), яка отримала схвальні відгуки науковців як України, так і Польщі.

Науковий доробок Миколи Крикуна вирізняється найперше фаховістю. Все опубліковане ним є результатом вичерпних архівних та літературних студій, філігранного, вдумливого опрацювання цих матеріалів. За, можливо, дещо сухуватим (насправді академічним) текстом завжди проглядається його логічність, послідовність і, що, важливо, доказовість. Варто зазначити, що вчений велику увагу приділяє джерелам, які завжди були основою його праць. Як мало хто з українських істориків, Микола Крикун знає і використовує джерельну базу української історії. Серед опублікованих праць вченого немає жодної, яку можна було б назвати поверхневою чи кон'юнктурною. Різноманітне наукове надбання вченого (демографія, адміністративно-територіальний устрій, парламентаризм, історія козащини, джерелознавство, археографія) високо цінують не лише українські історики, але й колеги у Польщі, Білорусі, Росії, Литві.

Останніми роками багато оригінальних праць М. Крикуна опубліковано у „Записках НТШ“. Відзначаються, зокрема, унікальністю реєстри населених пунктів Правобережної України XVII—XVIII ст.

23 листопада 2002 р. НТШ обрало вченого дійсним членом. Відрадно, що у свій 80-річний ювілей Микола Крикун сповнений нових задумів та ідей. Здоров'я Вам, снаги і творчих успіхів, шановний Ювіляре!

Андрій ЗАЯЦЬ

вичу.

Народився ювіляр 5 квітня 1937 р. у м. Львові. 1958 р. закінчив з відзнакою радіотехнічний

факультет Львівського політехнічного інституту за спеціальністю „Радіотехніка“. Цього ж року вступив до аспірантури при Фізико-механічному інституті АН України, де під керівництвом професора Б. Блажкевича працював у галузі аналізу нелінійних електричних кіл, результати цих досліджень покладені в основу його кандидатської дисертації (1964).

Науково-виробничу діяльність Р. Базилевич розпочав 1958 р. в Інституті машинознавства та автоматики АН України (з 1964 р. — Фізико-механічний інститут АН України) молодшим та старшим науковим співробітником. З 1967 р. працює у Львівському політехнічному інституті доцентом кафедри конструювання та технології виробництва радіоапаратури. 1982 р. у Ленінградському електротехнічному інституті захистив доктор-

ську дисертацію у галузі комп'ютерних наук та автоматизованого проєктування. В 1984—1990 рр. завідує кафедрою прикладної математики. Для забезпечення потреб регіону в підготовці висококваліфікованих розробників сучасного програмного забезпечення з ініціативи Романа Базилевича у Львівській політехніці в серпні 1990 р. створено одну з перших в Україні кафедр програмного забезпечення. Гостре зростання потреб та відсутність належних фахівців зумовили початок підготовки інженерів у цій новій перспективній галузі. За перші п'ять років завідування проф. Базилевича кафедра була атестована за четвертим рівнем акредитації, забезпечила успішну підготовку бакалаврів, спеціалістів, магістрів та аспірантів.

В 1995—1996 рр. Р. Базилевич виконував наукові дослідження в Каліфорнійському університеті Сан-Дієго та в 2000—2001 рр. як переможець конкурсу ім. Фулбрайта уряду США проводив наукові дослідження в Гарвардському університеті.

На формування наукового та життєвого світогляду вченого великою мірою вплинули його вчителі — професори Б. Блажкевич, Ю. Величко та Є. Замора. Р. Базилевич ініціює та розвиває дослідження в царині автоматизованого проєктування електронних схем та їх конструкцій. Для розв'язання задач автоматизованого проєктування РЕА вчений розробив методи, що не мали аналогів в Україні та світі, зокрема методи оптимального зворотання схеми, ієрархічного розміщення з багаторівневою оптимізацією, сканувальної сфери, гнучкого трасування, синтезу плоских укладок на багато років випередили подібні дослідження інших учених та стали загальноновизнаними. Ці методи увійшли в навчальні посібники і їх використовують провідні фірми світу, зокрема ALTIUM (США) та FreeStyle (Росія). Конкурентноздатність розроблених дослідником методів підтверджена багатьма програмними засобами, що реалізували його учні та які лягли в основу їхніх дисертацій.

Роман Базилевич ініціював проведення об'ємних наукових досліджень у галузі комп'ютерних наук у „Львівській політехніці“. На початку 1970-х рр. створив тут першу наукову групу з автоматизованого проєктування, де підготовлено багато висококваліфікованих спеціалістів — розробників складних програмних систем. Створив власну наукову школу в галузі комп'ютерного проєктування, математичного моделювання складних технічних об'єктів та розв'язування важковирішувальних комбінаторних задач високих розмірностей — класу NP.

Р. Базилевич є ініціатором відкриття і головою Комісії інформатики та кібернетики Наукового товариства ім. Шевченка від часу його відродження 1989 р. у Львові, а також п'яти міжнародних науково-практичних конференцій з проблем українізації комп'ютерів, чим сприяв справі національно-культурного відродження України. У 1979 р. організував першу і подальші конференції з авто-

матизованого проєктування, в лютому 2000 р. — регіональну конференцію із сучасних проблем у комп'ютерних науках. Є ініціатором створення у Львові Центру Інституту інженерів-електриків Великобританії (1996) та відділення Американської комп'ютерної асоціації (1999), які очолив.

1995 р. Р. Базилевич ініціював відкриття та очолив докторську спеціалізовану раду для захисту дисертацій зі спеціальностей „Математичне моделювання“ та „Математичне та програмне забезпечення обчислювальної техніки“. Під його науковим керівництвом виконано понад 70 науково-дослідних проєктів на замовлення Комітету з науки та технологій України, Міносвіти та Міноборони України, ряду провідних проєктних організацій Києва, Москви, Санкт-Петербурга, Мінська, Львова, а також міжнародні проєкти з Університетом Бордо (Франція) та Об'єднаним інститутом проблем інформатики Національної академії наук Білоруси. 2003 р. став переможцем конкурсу наукових робіт фірми INTEL.

Вчений виступав на із науковими доповідями в багатьох провідних університетах світу: Берклі, Массачусетському, Нью-Йоркському, Каліфорнійському, Артуа, Бордо, Делі, Москви, Санкт-Петербурга, Любліна, Ряшева та на багатьох міжнародних конференціях (у США, Індії, Франції, Чехії, Словаччині, Німеччині, Росії, Латвії, Литві, Естонії, Вірменії, Грузії, Узбекистані). Є членом організаційних та програмних комітетів низки українських та міжнародних конференцій. Член редакційної ради журналу „Управляющие системы и машины“ НАН України, член редколегій кількох наукових видань. Є експертом Єврокомісії з проблем інформатики.

Дослідник написав понад 400 наукових праць, у тому числі чотири монографії, два препринти, отримав 11 патентів на спеціалізовані цифрові пристрої, підготував 13 кандидатів наук, двоє з яких захистили докторські дисертації (Р. Мельник, Ю. Романишин).

Р. Базилевичу притаманні широка ерудиція дослідника й організатора, принциповість і вимогливість, що поєднуються з умінням створити в колективі умови для наукової творчості. За плідну наукову та науково-організаційну працю нагороджений знаками Міносвіти „Відмінник освіти України“, „За наукові досягнення“.

Захоплюється альпінізмом (кандидат у майстри спорту), гірським та водним туризмом, проводить значну громадську роботу для розвитку цих видів спорту у Львові.

Учні та колеги щиро вітають дійсного члена НТШ, професора кафедри програмного забезпечення Національного університету „Львівська політехніка“ Романа Базилевича з ювілеєм і зичать йому міцного здоров'я, благополуччя та щасливої долі на многії літа!

Роман МЕЛЬНИК

21 березня 2012 р. виповнилося 75 років дійсному членові НТШ (від 26 листопада 2011 р.), д-ру філологічних наук, професорові, академіку АН вищої освіти України, члену НСПУ — Романові Гром'яку.

Р. Гром'як — відомий літературознавець, публіцист, критик, педагог, громадсько-політичний діяч. Народився у старовинному с. Глушині Бродівського р-ну Львівської обл. у сім'ї столяр-тесляра. Навчався у місцевій школі, згодом — у